

Г. П. Клімова, доктор філософських наук, професор

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ПОНЯТТЯ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Із становленням незалежної України і переходом до ринкових відносин особливої значущості й актуальності набула проблема економічної безпеки держави. Розробка теоретичних засад економічної безпеки держави (ЕБД) та її складових, класифікація загроз економічній безпеці, аналіз показників і методів оцінки рівня економічної безпеки, визначення заходів забезпечення економічної безпеки — це шляхи до економічної стійкості та незалежності нашої держави.

У сучасній науковій літературі визначення самого поняття «економічна безпека держави» здійснюється в різних аспектах та баченнях.

В аспекті національної економічної безпеки — це стан захищеності національних економічних інтересів, передбачуваності факторів, що погрожують цим інтересам; стабільність правового стану суб'єктів господарської діяльності і мінімізація збитку, завданого державі дією негативних умов.

1. За умов інтеграції України у світову економіку ЕБД — це стан національної економіки, який забезпечує економічний суверенітет, економічне зростання, підвищення добробуту населення в умовах міжнародної економічної взаємозалежності.

2. Вважається, що головна суперечність у світі — це нестача ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових, часових) і одержання їх. Із цього приводу ЕБД забезпечується за умови вистачання всіх видів ресурсів для нормальної життєдіяльності та розвитку держави та її населення, до того ж вони мають надходити своєчасно. Нестача ресурсів може призвести до нестабільності в державі, зростання соціальної напруги або до руйнування самої держави.

3. Щодо навколишнього середовища ЕБД — комплекс власне економічних, політичних, правових умов, що забезпечують захист життєво важливих інтересів країни стосовно: її ресурсного потенціалу; можливостей збалансованого і динамічного зростання; соціального розвитку, екології.

4. За внутрішньою структурою ЕБД — це сукупність умов і факторів, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість; здатність до постійного оновлення і самовдосконалення.

Можна навести ще й інші приклади, але за суттю вони подібні, оскільки всі характеризують різні аспекти економічної безпеки держави. Інтегруючи зазначене, можна стверджувати, що економічна безпека держави — якісна характеристика економічної системи, яка відображає можливість зростання

економіки, здатність запобігти дестабілізації економіки, а в умовах кризових перехідних процесів — можливість стабілізації економіки.

У стратегічному плані економічну безпеку гарантує лише конкурентоспроможна економіка. Звідси, основне завдання держави в контексті забезпечення економічної безпеки — створення такого економічного, політичного та правового середовища й інституційної інфраструктури, яке б стимулювало найбільш життєздатні підприємства, інвестиційні процеси, виробництво перспективних конкурентоспроможних товарів. Цей процес має супроводжуватися реалізацією низки заходів, серед яких найактуальнішими є:

- діагностика галузевої конкурентоспроможності, створення умов для входження у світову господарську систему;
- вибір пріоритетних сфер, галузей, комплексів, які спроможні забезпечити вихід на світові ринки;
- розробка програм та механізмів їх реалізації відповідно до обраних пріоритетів;
- забезпечення активної участі в реалізації програм держави та інших суб'єктів господарської діяльності.

Сьогодні потрібно враховувати, що місце країни в сучасному світі визначається якістю людського капіталу, станом освіти і ступенем використання науки і техніки у виробництві. Достатня кількість робочої сили і сировинних матеріалів усе менше розцінюється як конкурентна перевага.

Економічна безпека має фінансовий, енергетичний, соціальний, продовольчий, науково-технологічний, зовнішньоекономічний та інші аспекти аналізу.

З огляду на вищезазначене розглянемо фінансові аспекти економічної безпеки. Нагальність зміцнення системи фінансової безпеки в Україні обумовлюється існуючими недоліками у фінансово-економічній сфері, а саме: розладом фінансів держави, місцевого самоврядування та приватних підприємницьких структур; втратами внутрішньої та зовнішньої платоспроможності, яка загрожує банкрутством; послабленням контролю у сфері розрахунків між економічними агентами; загостренням кризи платіжної системи; нерозвиненістю фондового ринку та ін.

Подальше зміцнення фінансової безпеки має базуватися на врахуванні похідної ролі фінансів у забезпеченні функціонування економіки, на узгодженості взаємодії державного, комунального та приватного сегментів фінансової сфери, на узгодженості взаємодії бюджетних, зокрема фіскальних та інвестиційних компонентів фінансової сфери, з такими складовими монетарного сектору економіки, як грошово-валютний, кредитний та фондовий ринок, страхова діяльність тощо.

Отже, сьогодні як ніколи актуалізуються питання забезпечення економічної безпеки України, що є гарантом державної незалежності країни, умовою її розвитку та зростання добробуту громадян.

О. М. Кузь, доктор філософських наук, професор

ІСТОРІЯ У ПРОСТОРИ СВЯТА

Імперії гинуть. Імперії падають.
А Україна — вічна.

В. А. Ющенко

Минулого року «соборність усіх наших земель перетворилася на справжню національну ідею». Вона оволоділа умами практично всіх без винятку громадян України та зробилася найголовнішою цінністю в усіх її областях. Перефразовуючи слова, сказані в 1919 р. одним із політичних діячів того часу Левом Бачинським: ми стали народом не лише з «однією кров'ю» та «одним серцем», але й з однією думкою. Естетично довершені фрази-гасла потребують, утім, верифікації з боку соціально-гуманітарних наук. Питання етнокультурної ідентичності набули на теренах України надлишкового політичного присмаку. Гасло часів Рисорджименто «Італію ми створили, тепер слід створювати італійця» супроводжує нас усі часи незалежності. То чи постане «українець»?

Якщо погодитись із конструктивістами, то відповідь буде ствердною, за наявності низки успішно виконаних технологічних проектів: «злагода», «толерантність», «велике минуле», «блискуче майбутнє», «добробут» тощо. Утім етнополітична єдність потребує не тільки ангажованого раціонального політичного дискурсу, але й не меншою мірою сакралізованих міфів, для (від)творення яких значення політичних свят складно переоцінити.

Політичне свято є складним інструментом інтеріоризації найважливіших елементів культури (цінності, символи, пам'ять, минуле і т. ін.), гармонізації ставлення до минулого, узаконення історії і, відповідно, легітимації існуючого режиму, засобом моделювання політичної реальності, якщо використовувати термінологію Ш. Ейзенштадта, побудови моделі «трансцендентального світопорядку». Воно не лише конструює миттєвий образ, а бере участь у створенні культурного досвіду, за допомогою естетизації і символізації актуалізує колективну пам'ять як найважливіший елемент політичної культури.

Перед святом стоїть завдання пояснювати картину сьогодення, легітимізувати її в дискурсі пам'яті. Політична реальність у зв'язку з цим про-